

երբեք համցը շեմ դդացել . ընդ հակուակիր, միշտ բարպետ եմ այդնիքի տպեղ վարուանքի դէմ: Պրաֆ. Անդրաթեատրի վերջինեամբ գերը ես շատ զար եմ կարգացել, եւս ուր լցու տեսած ժամանակ, զետերդութում, եւ նրա գրածը Պ. Ֆարապեցու մէջ եղած ցուցմաննիքի մասին՝ երեւի վրեպեկի է այս ժամանակի թիւ ու շահգրութիւնից կամ մոռացել իմ: Այսպէս որ Պ. Ֆարապեցու ոյդ դրցանները ես տպել եմ ինչնուրող կերպով: 1898—99 թուերին, եւ իբրև ինքնուրոյն գիւտ՝ հաղորդել եմ այս Պրաֆ. Մարին Թիֆլիսաւմ, երկու թէ օքերեւ տարի առաջ, եւ նոյն իսկ Պ. Գր. Տէր-Պօլոսաննին, որ չնոր հակալաւրի ժեամբ ընդունեց եւ խոսանցաւ, նրանին ոգտուելու ժամանակ, յիշել: Թէ ինձնանից է լուել:

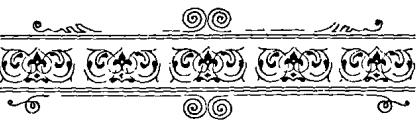
Այժմ, եթի իմացայ, որ Ղ. Փարպեցոս այդ
շուղամբ ինձամից առաջ կհասել եւ Կրանից
միեւնույն եղանակով փէնը հանել է քրով. Գ.
Խալաֆթ եածիք, ես յօթարակամ այդ գիւտի պա-
տիք Ծովում եմ Պրով. Խապաթ եածոցին՝ իրեւ
Կրան առաջին հերթին ակիք:

„սաեւ չնրհակալութիւնն եմ յայսնում
Պ. Գր. Տէր-Պօղոսւնացն՝ որ պարզց այս թիւ-
թիմակութիւնը ևս ուր առ վիրաւորական տան եւ
գործուածքներ է զորք ածել ինձ գեւն — այդ
նրա ճաշակի գործն է եւ ինձ չէ վերաբերում. ինձ
համար անհամամտ աւելի ցաւալիք է իրուզիթեան
հորիցք քան այս վշար կեցեցի, որի մէջ նաև ամ-
փոփուած է: Այլքանց կեայց հարկ աւ համարում
ասել, որ եւ Պ. Գր. Տէր-Պօղոսւնանի հետ, բայց ի
զրական բարեկամանական ծանօթութիւնից, ոչ մի
դորոք, ոչ մի բնդհարում չեմ ունեցել: Եւ նրա
մութ պարագաներութիւնը 1896 թւականի վայա,
որպատճ էլ ոյց տառի մշշաղութեան՝ ինձ համար
գործեալ անհամանայի մաս:

Ա. ՄԱՂՆԵՍԻԱՆՑ

6. Ենայ ուր գոյացած լեռքին և Մարտինաց պատճեն առաջակա արքայուն նաբարձաննիւնը՝ հիմնածնէն երկու կրաքանչ աւելի հսկացքաբան և ուրա ասլիք լուրեր իր համանի մեջ՝ Մէկ՝ կը կարտանք «Արարատայ», մէջ (թ. 2), թէ՝ «Տարատափ որդին» թարգմանած թէեմ այժմ զարգած է ու ուղղագիտ Մաքը, Միւսով՝ Պր. Հ. Աշտարակի առ ա. Տաշեան ուղղած ըստ համանակի մէջ կ'ըլլե թէենաւունք. «Արարատին ունիմ աւելի լուր թէ եւ Հ. Գալէքիք եաբանինի թէ եւ զգիւնի միակ ձեռագիրը, որ «այրած էր Զմիւնիսյ Հրդեհին մէջ՝ գտնուեցա Ս. Էջմիածնայ ձեռագրատան մէջ» Եպիստ. 25: Երեք սկսակ համատակ ապագրեալին հետ նուաստ եւ Գալուստ Սարկացը. Մեր քննութեած եւ համամատ թէենց արդիւնքը շատ շուտով լրց կը տեսնէ ապագրութէեամբ: Կրնայ երեւակայուիլ թէ բանակենքն ինչպիսի հսկացքաբան թէամբ առանց պազդեխիլ Հրատարակամնին կը պատանի, որունց շատ մի թնդանակն ինքինեւու լուծ ուղիւտուն:

七

ՔԱՂԱՔԱԿԵ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Հիեռան, 25 Մայիս 1902:

Գաղղիոյ խորհրդարանը գրեթէ երկու ամսէ ի վեր զբաղած էր երեսփոխանաց նոր ոլորտութեամբ։ Առաջին շնորհութիւնը տեղի ունեցաւ Ապրիլ 27ին, որուն մէջ ի նպաստ պաշտօնեական կողմանացութեան ընտրութեացան հետեւեալըր. 88 հասարակաց պատասկան, 95 արմատական, 41 արմատական-ընկերագրական, 22 ընկերագրական, ըստ ամէնը՝ 246 նոգի։ Իսկ հասկապաշտօնեական կողմանացութիւնը վաստիքցաւ հետեւեալ բռնէները. 32 ազգայնական, 66 պահպանողական, 66 հակապաշտօնչական-հասարականացանական, 2 հակապահագրական-ընկերագրական։ Ծովուն ամէնը՝ 166 նոգի։ 174 հետամուց անծովկ բռնէարկութիւն մ'ես տեղի ունեցաւ ամսուս 11ին. այս վերջին բռնէարկու-

թեան մէջ լնտրուողներու մասին եղած
թուերու պէսպիտթեանց մէջ ծշդագոյնն է՝
110 պաշտօնէական եւ մատցեալը՝ հա-
կապապաշտօնէական: — Այս լնտրութեանց
միջնորդին տնտեսական ծանր աղէտու մը
զդքախտ հաղիխան ի խոր սուզ համակեց:
Մայսիսի 8ին Մարտինինիքի հրահսային կողմը՝
գտնուող Մոն Պրէ (1350 մետր. բրձ.)
հրաբուխը ժայթքելով կղզոյն հրահսային
մասա բոլորովին ամայի աւերակ դարձուց,
իսր միջիբուն տակ թաղելով — բայց ի բա-
մաթիւ գիտերէ — Մէն Պրէ (27.000 ըն.)
կղզոյնը գլաւուր բաղադր ընակըռ հա-
նդերձ: Մոն Պրէ լավան եւ ուրիշ հրահսային
նիմբեր հոսել դեռ կը շարունակէ: Բնակ-
չաց զո՞ր նորագոյն տեղեկութեանց հա-
մաճան 40.000որ կ'անձնի:

Իրաց այսպիսի պարագային մէջ,
գաղղիխական հասարակապետութեան նա-
խազա՞ն Լուրէ, մօծ հանդէսով ու շրեռո-

թեամբ տոնախմբց ի Պարիս, վերջին ընտրութիւններով՝ Գաղղիոյ հասարակութեառնեան նորող փրկութիւնը: Սոյն նախագահին — արտօրին գործոց պաշտօնեաց — Դէկասէի հետ նեւայի արքունեաց ըլլած այցելութիւնը՝ քաղաքական ունեւ Նշանակութենեն զարկ քուրք քուրքալեր մը չէ: Յամենայն դէպս ցոյց մըն է այս ընդդէմ երկից դաշնակցութեանց Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Խոտանիոյ, թէ Գաղղիոյ և Զարի պետութեան միջեւ կնքուած վաղեմի նիզակակցութիւնը տակախին ի գործութեան է:

Անգլիա - Ծրածենիւսայ: — Հարաւափիկեան պատերազմին վերջանալուն համար բուր պատզամառքաց ի Վէրինգինց եւ յետոյ հասարակապատմեանց պատզամառքաց, Միջնէրի եւ Կիշլանգը միջնէ ի Պրեսորիա եղած համաժողովոցն մասին ցարդ միր ընդունած լիբր ամբողջովին անգղիսական աղբերէ ըլլալուն, կամ թիվի չէ անտեց վրայ ապահով եւ անկղմանակալ դատաստան մը կորել: Անգղիսական մամցյն հրապարակ նետած հնաւագիններն ու յօդուածները ապացոյ են Տէյմին խաղաղութեան վիճանաստատման ակնկառոյց սպասելուն: Տարակցոյ չկայ ամենեին, թէ Բուրբեն եւս կը բաղձան այս արինեանեղ ու աւերիչ պատերազմին խաղաղութեամբ վերջ տալ. սակայն ոչ ինչ իւիք յանձն կ'առնուն իրենց անքունաբարեիլ իրաւունքէն՝ զոր զրիթէ երեք տարիէ ի վեր իրենց արեամբը նուիրագործեցին, բանարարուելով, իրենց զումն Անգլիոյ լարած հաղը խոթել...: Բուրբերը խաղաղութեան նախապատրաստութենէն ի վեր ոչ կերպապէս հաստատուած զինադաշտարէն օգտուելով, զայն իրենց դիմարիշ զօրութիւնը կրկնապատկելու կը գործածեն: Նթէ Անգլիա այս անգամ եւս Բուրբերու արդար պահնանջին տեղի տալու ըլլայ, յայտնի է թէ իւր ակնկալածէն շարաշար վիճակին խելմբ պիտի տեսնէ:

Սպահան ամսոյն 17ին մեծ հանդէսով տօնեց իր վեցոսանամասայ թագաւորին Աքոնս ԺԳ.ի թագաղորութիւնը: Նորապսակ թագաւորին Աքոնս ԺԲ.ի որդին էր: Հօրը մանուլնէն և ամիս ետքը ծնանելով, յաջորդ կը կարգուի իր հօրը, ընդ ինամակալութեամբ իր մօրը՝ Մարիա Քրիստինի: Թագաղորութեան եւ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԵՐՆ

ՀԱՅՈՒԹՎՆԱԿԱՆ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ - Եղիսաբեթուպոլիս քաղաքն ու ազգայինը 1848 եւ 1849ին յաղափոխութեան ատեն.

161: - Սկզբնաւորութիւնը Բիւզանդեան քանակաթեմներու ծագման. 163:

ՄԱՏԵՎԱԼԽՕՍՀԿԱՆ – Հանդէս հայագիտութեան.

167: - Քննութիւն մը՝ ազգային հիւանդանոցի
1901ի մետրով օրագույքին մոտել 169:

Ա.ՃԳԱԿՐԱԿԱՆ - Հայ ժողովրդական դիւցազնական
մէտր. 173:

ՀԵՂՈՒԱՐԱՆԱԿԱՆ - Արաբկիրի գաւառաքարտող.

ԱՆԿԱՆ - Աղեքսանդր Պոպ, Փորձ մը քննասիլութեան: Վայ, 179:

ԱՇԽԱՐՀԱԿՐՈՎԱԿԱՆ - Հայաստան, Քրդաստան եւ
արևմտսկան Պարսկաստան բաքելական - ասոր-
եստանեայ սեպագրերո համաձայն. 182:

ԱՅԼԻՒՐԱՅԻ

ԺԱՎԱՆՀԱՐԱՎՈՒՆՔ - 1. Կարա-ՄԱՋՎԱԳ + : - 2. Դր. Բ.
ԽԱԼԱՅԹԵԱՆՑԻ բանահուսութիւնները : - 3. Վիճն-
նայի Տայկական "Ենիշ" Ըստերութիւնը : - 4. Դոկտ
Թորգոմեան ասպարագ "Société Française
d'Histoire de la Médecine": - 5. Գր.
Տէք. Պողոսանի Նկատողութեան առթիւ : - 6.
Նզնայոց պանուած ձեռագիրնեւ Մարտ-Արամայ
արարական Ֆարգմանութիւնը. 187:

ԳԱՎԱԿԱԿԱՆ ՑԵՍՈՒԹՅՈՒՆ 191:

Հ. ԱՐԹՈՒՐԻ Վ. ՊԱՐՈՆՅ